

องอาจ ชั่งธาดา

สะตอ *Parkia speciosa* Hassk เป็นไม้ที่พบทั่วไปในแหล่งที่มีฝนชุก ชอบดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง หน้าดินลึก จึงพบมากที่สุดในพื้นที่ป่าและสวนไม้ผลในภาคใต้

พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากได้แก่ **สะตอข้าว** ซึ่งเป็นพันธุ์เบา อายุประมาณ ๔ ปีก็ออกผลฝักสั้นและเมล็ดเล็กกว่า**สะตอดาน** บางคนชอบรับประทาน เพราะมีกลิ่นฉุนน้อยกว่า ส่วนสะตอดานซึ่งเป็นพันธุ์ที่หนักตกผลเมื่อมีอายุประมาณ ๗ ปี มีฝักและเมล็ดที่ใหญ่มีกลิ่นฉุนกว่า

เมล็ดสะตอมีคุณค่าทางอาหารที่เป็นประโยชน์ โดยมีโปรตีน ไขมัน คาร์บอนไฮเดรต ๘.๐, ๘.๑ และ ๑๑.๔ เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีแคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก ไบโตามีนบี ๑ บี ๒ และในอาซีนรวมอยู่ด้วย

สะตอเป็นพืชที่ทำรายได้ได้อย่างงดงามจากการขายฝักสามารถนำไปทำอาหารได้หลายรูปแบบ เนื่องจากเป็นไม้โตเร็วจึงมีการนำมาปลูกเป็นไม้ให้ร่มเงาแก่ทุเรียน มังคุด และต้นโกโก้ โดยเฉพาะทุเรียน จะเป็นพืชปลูกร่วมกันที่ดีที่สุด เช่นเดียวกับกับต้นทองหลางปลูกร่วมกับทุเรียนที่สวนนนทบุรี เพราะสามารถเจริญเติบโตให้ร่มเงาแก่ทุเรียนได้ทันตามความต้องการ ในฤดูแล้ง ใบสะตอร่วงลง

๑๒๘

ดินกลายเป็นปุ๋ยอินทรีย์สุ่มโคนทุเรียน เนื่องจากสะตอเป็นพืชตระกูลถั่ว ใบจึงมีไนโตรเจนสูง

ในบางครั้งมีรายได้จากฝักสะตอยังช่วยค่าจูนสวนทุเรียนเมื่อประสบภาวะแล้งหรือราคาทุเรียนตกต่ำ แต่อย่างไรก็ตามสะตอเป็นพืชที่มีแมลงรบกวนค่อนข้างมาก เช่น หนอนเจาะกิ่งเมื่อต้นโต และหนอนแมลงวันทองเจาะฝักจนทำให้ขายฝักไม่ได้

การปลูกสะตอ เมื่อเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องถางป่าและไถเตรียมดินปลูกเฉพาะบริเวณที่จะขุดหลุมปลูก เท่านั้น ถ้าดินยังคงมีความอุดมสมบูรณ์สูงเพียงแต่เจาะหลุมปลูกกระยะ ๘ x ๘ เมตร แต่ในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ควรเตรียมหลุมให้ใหญ่ขึ้นขนาด ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ เซนติเมตร แล้วนำหน้าดินคลุกเคล้ากับปุ๋ยอินทรีย์รองกันหลุมก่อนปลูก ควรปลูกในต้นฤดูฝน เพื่อให้มีเวลาที่รับฝนนานพอที่ต้นอ่อนจะตั้งตัวได้ในปีแรก การคลุมโคนและการใช้ไม้ยึดลำต้นเป็นสิ่งที่ จำเป็นเช่นกัน

สรุปแล้วสะตอเป็นอีกพืชหนึ่งที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและบำรุงดิน แต่ควรเลือกสภาพภูมิประเทศให้เหมาะสม นอกเหนือไปจากนี้ การปลูกไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ยังเป็นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางนิเวศให้ดีขึ้น

นสพ. กลีกร ปีที่ ๖๖ ฉบับที่ ๒ มีนาคม-เมษายน ๒๕๓๖